

ГОДИНАТА е 1998-ма. Деветнадесети февруари. Денят, в който депутатът от японската управляваща Либералнодемократическа партия Шокеи Араи взема решение, че в края на XX век да спазва традицията на своите деди, които са извършвали сепуко (харакри), когато са чувствали, че честта им е оскъдна, е вече демоден, и затова сам слага прикмата на врата си и се обесва в хотелската си стая в Токио. Причината за тази негова постъпка са обвиненията в корупция.

Това става само часове, след като парламентът е свалил имунитета му и тогавашният японски премиер Хашимото подписва заповед за неговия арест. Шокеи Араи е обвинен, че е получил подкуп в размер на 29 млн. йени (230 000 долара) от голяма японска фирма. Той е само един от мнозината високопоставени чиновници от правителството, обвинени по същото време, че са вземали рушвети от големи фирми, за да защитават интересите им.

Три години по-рано южнокорейският бивш президент Ро Де У, хлипайки сподели в телевизионно интервю, че докато е заемал високия пост в родната си, е натрупал тайно 534 млн. щатски долара от подкупи. Той се призна за напълно виновен пред народа си, но се опита да омаловажи своето деяние, като добави, че това било неизменна политическа практика. Излиянието пред милионите негови сънародници беше направено само няколко дни преди Ро Де У да се озове в затвора.

През 2000 г. Хелмут Кол, който управляваше Германия цели шестнадесет години в качеството си на канцлер и реализира мечтата на своите съ-

Кой как се

народници в следвоенната история на страната за нейното обединение, се оттегли от поста почетен председател на Християндемократическия съюз (ХДС). Той оповести решението си малко след напрегнатата среща на ръководството на партията, която се тресеше от скандал за източниците на нейното финансиране.

Впоследствие и Волфганг Шойбле, председател на ХДС, обяви, че подава оставка поради обвиненията в корупция. Политикът напусна поста председател на парламентарната група, като призна, че през 1994 г. е взел 100 000 германски марки в брой от оръжхайния търговец Карл-Хайнц Шрайбер. Парите изобщо не били вписани в отчетите на партията, въпреки законово изискване даренията, по-големи от 20 000 марки, да бъдат регистрирани.

Вашингтон. 7 септември 1998 г.

Двама служители на Световната банка са уволнени заради корупция. Чиновниците прибави, че това било неизменна политическа практика. Излиянието пред милионите негови сънародници беше направено само няколко дни преди Ро Де У да се озове в затвора.

Следващият голям скандал в столицата на Съединените щати, свързан с корупционни практики, избухва през 2002 г. На 25 юли Джеймс Трафикант, конгресмен от

■ Ро Де У

Охайо, е изгонен от Камарата на представителите на американския Конгрес заради корупция. Това стана след гласуване, при което 420 негови колеги се обявиха „за“, а само един – самият той обвинен в изнасилване – „против“ отстраняването му. Подобно нещо се случва за втори път от Гражданската война насам.

Шест години по-късно бившият заместник-директор на ЦРУ Кайл „Дъсти“ Фога сключи сделка с прокуратурата, за да бъдат оттеглени 23 обвинения срещу него, признавайки се за виновен по обвиненията в корупция. Той използвал служебно си положение, за да сключи договори по обществени поръчки за над 100 млн. долара с фирми на негови познати.

В края на 1998 г. премиерът на Литва Гядиминас Вагнорюс поиска и прие оставката на министър Алгис Жвалюскас. Причина за това станаха появили се в пресата обвинения по негов адрес за злоупотреба със служебно положение. В

качеството си на министър на транспорта, Жвалюскас се бил самокомандировал в Кринстианстад (Швеция), заедно с неколцина ръководители на пристанище Клайпе. За пътуването бил използван самолет Jet Star, който бил закупен за полети на президента на Литва. Но по-късно се изяснило, че главната цел на тази „командировка“, за която транспортното министерство трябвало да заплати 43 хиляди литовски лита (около 10 хиляди долара), била...

участие в лов с хрътки.

През 2001 г. в Пекин бе арестуван заместник-председателят на китайския парламент Ченг Каджи, чест гост на казината в Макао, нерядко гуляещ десетки хиляди долара само за една вечер. На китайските власти никак не бе трудно да докажат, че парите, възлизали на над 5 млн. долара, са възникнали от негов адрес за злоупотреба със служебно положение. В

лицата, обвинени в икономически престъпления в Южен Гуагдзонг – една от най-богатите китайски провинции, са поддържали минимум една извънбрачна връзка. Предишният вицегубернатор на провинция Хюбей, Менг Кингринг, приемал по 18 000 долара подкуп не една, а четирите свои любовници, преди да бъде осъден на 10 години затвор през 1999 г.

бори с корупцията

Докато у нас само говорим за съдебна реформа, в съседна Румъния заради подкупи вече са издадени присъди на 1138 човека от властта

година Ченг Каджи беше осъден на смърт и екзекутиран, а неговата любовница и партньор в прехосването на парите Ли Пинг получи доживотна присъда.

Но китаецът не е изключение, понеже схемата е елементарна: възрастен държавен чиновник, който желае да се сдобие с млада любовница, е наложително да удовлетворява нейните материални претенции. „Ер най“ (втората съпруга) е лукс, също както са мерцедес или BMW лимузина. Необходими са пари, много пари, непрекъснато пари, за да играе ролята на „шугър деди“ (захарния чичко).

И хедонистичните мъже в напреднала възраст отчаяно търсят привлекателни и доходноосни финансови възможности, без значение на риска от престъпването на закона. Според Лау Далин, професор по социология от Шанхайския университет, открила първия в Китай музей на сексуалността, „Ние имаме поговорка: Където има корупция, там има секс. А където има секс, там има корупция“.

Понякога корупционните „технологии“ са твърде изобретателно измислени. Вместо например да се дават пари в брой на корумпирания чиновник, а после той да наема жилище за любовницата си – втора съпруга, както е прието тя да бъде наричана в Китай – направо фирмата, която дава подкуп, му осигурява луксозно обзаведено жилище.

Според данни на китайската преса, 95% от

лицата, обвинени в икономически престъпления в Южен Гуагдзонг – една от най-богатите китайски провинции, са поддържали минимум една извънбрачна връзка. Предишният вицегубернатор на провинция Хюбей, Менг Кингринг, приемал по 18 000 долара подкуп не една, а четирите свои любовници, преди да бъде осъден на 10 години затвор през 1999 г.

Шестнадесет години по-късно в Поднебесната империя мощната кампания на председателя на Комунистическата партия на Китай и президент Си Цзинпин срещу корупцията, стартира от 2012 г., макар и трудно, но започва да отвоюва ли (китайска мярка за повърхност, равна на около 6,5 кв. м) след ли от нейната територия. Системните действия за изкореняване на корупцията в Китай придобиха пикантен вкус след разкрития, че висш служител от разузването е въртял шест любовници и е имал две извънбрачни деца от тях. 59-годишният Ма Дзиен беше доскоро една от ключовите фигури в силовия сектор, като заемаше поста на зам.-министър на държавната сигурност. Той освен това имал шест жени в столицата Пекин – по една къща за всяка от държанките си.

Но Дзиен не е първият китайски политик, заемал този пост и обвинен в корупционни практики. През 2000 г., след 16-месечно разследване бе повдигнато обвинение за взимане на подкупи в големи размери на тогавашния зам.-министър на държавната сигурност Ли Цзичжоу. Срещу тях покривителствал мафиотски групировки, които се занимавали с контрабанда на автомобили, оръжие и горива за 3 милиарда долара.

Прозрението на Джон Грей в неговите „Басни“ (1738 г.), че „Корупцията не е с днешна дата, тя е

тилият България главен прокурор на щата Калифорния: „Проблемът ви не е, че имате корупция. И при нас има корупция. А че не се борите с нея“.

Именно активното противодействие на „сребърните аргументи“, както древните римляни са наричали подкупите, вече е в действие в северната ни съседка Румъния, където тече процес на цялостното преформатиране на държавното управление. Повече от осем години, след като нашата страна и северната ни съседка бяха одобрени за държави членки на Европейския съюз при об-

тупитвана във всяка държава“ запазва своята валидност и в първата четвъртина на XXI век. Но както компетентно отбелязва преди години посе-

туацията в двете страни демонстрира качествена разлика.

Докато в България все още се намираме в пролога на драмата „Антикорупция“, изпълнен с твърде много фразеологични ексерсизи на тема „съдебни реформи“, зад цялото фасада всъщност се разгарят котерийни

сблъсъци за предпазване на загуба и за осигуряване на бъдещ властови ресурс, то в северната ни съседка първите осъдени вече напускат килиите, след като са излежали присъдите си, за да освободят място за следващите, които са тикнати зад решетките по корупционни обвинения.

Рецептата за успеха включва независимост на разследващата институция, ясна отговорност, адаптиране на процедури и закони, като се използват и най-добрите чуждестранни практики от държави, чието изходно ниво на корупционни практики е аналогично на българското, тоест ендемично. Процесът в Румъния не е случайност, а е следствие от дългогодишни усилия – очаквани и желани от преобладаващата част на обществото.

Резултатите наистина впечатляват. Само през 2014 г. разследванията на Националната антикорупционна дирекция (DNA) са довели до при-

сблъсъци за предпазване на загуба

и за осигуряване на бъдещ властови ресурс, то в северната ни съседка първите осъдени вече напускат килиите, след като са излежали присъдите си, за да освободят място за следващите, които са тикнати зад решетките по корупционни обвинения.

Рецептата за успеха включва независимост на разследващата институция, ясна отговорност, адаптиране на процедури и закони, като се използват и най-добрите чуждестранни практики от държави, чието изходно ниво на корупционни практики е аналогично на българското, тоест ендемично. Процесът в Румъния не е случайност, а е следствие от дългогодишни усилия – очаквани и желани от преобладаващата част на обществото.

Резултатите наистина впечатляват. Само през 2014 г. разследванията на Националната антикорупционна дирекция (DNA) са довели до при-

Андрю Макензи:

„Евтини-те политици ни излизат твърде скъпо.“

Андрю Макензи е шотландски бизнесмен, изпълнителен директор на най-голямата минна компания в света BHP Billiton.

съди на 1138 души, включително 24-ма кметове, двама бивши министри и един експремиер, Адриан Нъстасе (осъден за втори път, първият беше през 2012 г.).

По думите на сегашния президент Клаус Йоханис целият държавен потенциал е насочен срещу корупцията: „Всичко, което беше и продължава да бъде прогнило в румънската политика, сега се надига. Но ви уверявам, че без този етап няма как да вървим към по-добро“.

СЛАВЧО КЪНЧЕВ
председател на УС на Асоциацията за борба против корупцията в България

■ Гядиминас Вагнорюс